

MARY BYLES nasqué als Estats Units, d'una vella família anglesa, als voltants de la primera guerra mundial. Ha estat professora d'història en el Maryville College, col·legi universitari de St. Louis. Fou la creadora d'un programa d'estudis humanístics, molt reconegut en tot el país. Fundà un col·legi universitari a Puerto Rico. Fou una de les firmants d'un document famós als Estats Units sobre la dignitat de la dona. Membre de la comunitat del Sagrat Cor gaudeix d'una gran autoritat intel·lectual i religiosa tan com a formadora de generacions senceres de joves, com a davantera en l'emancipació religiosa de la dona. Passà uns dies a Taverdet visitant el seu amic Raimon Panikkar i es quedà impressionada no sols per la beutat del païssatge com de la força espiritual que emanava. Ningú li va demanar que escrigués sobre Taverdet. Ho va fer espontàniament.

TAVERTET: LOCUS CRUCIALIS

Taverdet no es un lugar de creación donde el sol se levanta sobre el mar, las plantas echen raíces en una tierra húmeda, y Adán y Eva se encuentran inocentes, desnudos, en un jardín.

Por el contrario, en Taverdet el sol se levanta muy por encima de todo lo que se llama tierra, por encima de los mares, los ríos y los lagos, por encima de las neblinas, por encima de las ciudades y

los pueblos, las carreteras y las rutas aéreas diseñadas por los hombres, y por encima también de las nubes.

Aquí las flores y las viñas echan raíces entre las rocas de donde emerge en la variedad de sus ricos colores una espléndida vegetación. Aquí pisamos calles no pavimentadas, lo que quiere decir

que nuestros pies tocan que no por sufrir el desgaste de tantos siglos deja de ser la original, la piedra primaria.

Aquí las rocas enormes, más grandes que las casas, quedan suspendidas sobre las habitaciones y caminos humanos, formando ángulos imposibles sin haberse caído en 3.000 años. Incluso, las casas, construidas al borde

de los abismos no han caído en estos últimos 300 años. Aquí se dice que «En Cataluña no ha habido terrae motos».

Todo esto corresponde a unos 3.000 o 30.000, o 30.000.000 de años de existencia precaria.

Sin embargo o, mejor dicho, por lo mismo, en Taver-

tet se respira un aire puro, se encuentra la paz recatada en la amistad sin preguntas de un pueblo acogedor; se recibe el don gratuito de la última confianza después de la última inocencia —don que hace posible el seguir andando porque tal es el camino de la vida y no hay otro.

MARY BYLES

D'UN TEMPS QUE PASSA

a cura de Jordi SANGLAS

Petit recull de noms i expressions que usàvem antigament per aquesta contrada i que degut al pas dels anys i a la desaparició d'oficis i ocupacions s'han perdut gairebé del tot.

Calaner: tronquet de boix assecat al forn que feien servir de llumenera la gent més pobre, als que no podien comprar i mantenir llums d'oli o petroli. Ja n'hem parlat en algun lloc dels nostres escrits. Hi ha una frase feta que la referim a una persona molt prima i magre, diem «aquell està prim com un canaler». Aquesta paraula no la trobem al diccionari corrent.

«**Tira que et toc...**»: «tira que et toc, quin vestit tant bonic que portes...» o «tira que et toc, quin tall de llonganissa que et menges...». Ja es veu per on va la frase.

«**De pet**»: Quan vèiem una persona que anava molt depressa, dèiem: «Aquell sí que va de pet» o també «Haig de marxar de pet» per dir tot seguit.

Dengue: és el que avui en diem la grip. Solíem dir: «quin dengue que tragina aquell...»

Esteva: (amb la síl·laba «te» oberta) és la peça corba i posterior de l'arada, per on l'agafa el qui la llaura.

Eixenguer: tira de cuir estreta d'una pell de bou, d'un cap a l'altra de l'esquena i que serveix per a subjectar la traiga al jou. D'ací venia l'expressió quan una persona ens feia enfadar molt: «a aquell li haig d'arrençar l'eixenguer de l'esquena».

Vencill o vencí: lligam que es fa

amb brins de blat o altres cereals per a lligar les garbes. També es fa de ginesta per a lligar feixos d'herba, llenya o altres materials.

«**Adoba cossis**»: persona que passava per les cases, a estil paraigüer, que arranjava gibrells, cassoles i plats giradors.

«**Posar oli a un llum**»: Això ho solíem dir quan una persona o una bèstia estava malalta i un remei la posava bona de cop i volta. La comparança era perquè quan un llum d'oli flaquejava la flama, se li posava oli i es revifava tot seguit.

